

A közfoglalkoztatási jogviszonyra vonatkozó szabályok a veszélyhelyzet idején

(Aktualizálva 2020. március 26-án)

A Kormány a veszélyhelyzet kihirdetéséről szóló 40/2020. (III. 11.) Korm. rendelettel az élet- és vagyónbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó humánjárvány következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében Magyarország egész területére veszélyhelyzetet hirdetett ki 2020. március 11-én 15 órától. **A veszélyhelyzettel kapcsolatban az alábbi, a közfoglalkoztatási jogviszonyt érintő tájékoztatást adom:**

1.) **Egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményeinek megfelelő foglalkoztatás**

A Munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 51. § (4) bekezdése szerint a munkáltató biztosítja az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményeit. (Az Mt. 54. § (2) bekezdése szerint a munkavállaló egyébként maga is jogosult megtagadni az olyan munkáltatói utasítást, amelynek végrehajtása a munkavállaló életét, testi épségét vagy egészségét közvetlenül és súlyosan veszélyeztetné.)

Amennyiben a munkáltató nem tudja biztosítani az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményeit és a munkáltató nem tud más feladatot biztosítani, akkor az állásidő szabályait kell alkalmazni.

Ugyanezek a szabályok alkalmazandóak a közfoglalkoztatási jogviszonyban is, hiszen a közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CVI. törvénynek (a továbbiakban: Kftv.) az Mt. a háttérszabálya, azzal az eltéréssel, hogy az állásidő tekintetében nem az Mt. 146. § (1) bekezdése, hanem a Kftv. 2. § (4f) bekezdése az irányadó¹.

Szóba jöhet lehetőségként az Mt. 53. §-a szerinti munkaszerződéstől eltérő foglalkoztatás (átmeneti időre eltérő munkakörben vagy munkavégzési helyen történő foglalkoztatás) is. A Kftv. 2. § (6) bekezdése szerint a közfoglalkoztatási jogviszonyban is alkalmazható az Mt. 53. §-a az egészséget fenyegető közvetlen és súlyos veszély megelőzése érdekében. **A munkaszerződéstől eltérő foglalkoztatást előzetesen engedélyeztetnie kell a közfoglalkoztatónak a támogatást nyújtó kormányhivatallal/járási hivatallal. A közfoglalkoztatás céljával ellentétes munkaszerződéstől eltérő foglalkoztatás esetén a kormányhivatal/járási hivatal nem járul hozzá a munkaszerződéstől eltérő foglalkoztatáshoz.**

¹ A Kftv. 2. § (4f) bekezdése szerint a közfoglalkoztatottat, ha a közfoglalkoztató foglalkoztatási kötelezettségének a beosztás szerinti munkaidőben nem tesz eleget (állásidő), a közfoglalkoztatási bér és a közfoglalkoztatási garantált bér megállapításáról szóló kormányrendeletben meghatározott összegű közfoglalkoztatási bér illeti meg. A közfoglalkoztatási bér és a közfoglalkoztatási garantált bér megállapításáról szóló 170/2011. (VIII. 24.) Korm. rendelet 2/B. § (1) bekezdése szerint a teljes munkaidőben foglalkoztatott közfoglalkoztatottat arra az időre, ha a közfoglalkoztató a foglalkoztatási kötelezettségének a beosztás szerinti munkaidőben nem tesz eleget (állásidő), naponta 1160 forint illeti meg.

A veszélyhelyzet idejére elegendő a járási hivatal írásbeli engedélye a hatósági szerződés mellékletét képező kérelemben szereplő munkatervtől való eltéréshez.

További lehetőség, hogy – a munkavállaló keresetének csökkenését vagy kiesését elkerülendő – **a munkavállaló szabadságának terhére maradjon otthon.** A közfoglalkoztató a Kftv. 2. § (7) bekezdése alapján a szabadságot időarányosan, a jogviszony első 3 hónapjában is kiadhatja. A szabadság kezdetét megelőző 15 napon belül közölt szabadság a közfoglalkoztatott hozzájárulásával adható ki.

A koronavírus világjárvány nemzetgazdaságot érintő hatásának enyhítése érdekében szükséges azonnali intézkedésekről szóló 47/2020. (III. 18.) Korm. rendelet 6. § (2) bekezdés c) pontja értelmében az Mt.-t a veszélyhelyzet megszűnését követő harminc napig azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy a munkáltató a munkavállaló egészségi állapotának ellenőrzése érdekében a szükséges és indokolt intézkedéseket megteheti. A Korm.rendelet 6. § (2) bekezdés a) pontja alapján pedig a munkáltató a közölt munkaidő-beosztást az Mt. 97. § (5) bekezdése szerinti közlési szabályoktól eltérően is módosíthatja. A Kftv. jelenleg hatályos szabályai alapján az Mt. munkaidő beosztásra vonatkozó 50. alcímének rendelkezéseit azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy közfoglalkoztatási jogviszonyban kötetlen munkarend nem alkalmazható. Azaz a közfoglalkoztató ezt a korlátozást figyelembe véve módosíthatja veszélyhelyzetben a közölt munkaidő-beosztást az Mt. 97. § (5) bekezdése szerinti közlési szabályoktól eltérően.

Amennyiben a munkavállaló a saját érdekkörében felmerülő okból nem tud eleget tenni a munkavégzési kötelezettségének, akkor az alábbiak szerint kell eljárni:

2.) SARS-koronavírus fertőzött beteg

A súlyos akut légúti tünetegyüttes (SARS-koronavírus) a fertőző betegségek és járványok megelőzése érdekében szükséges járványügyi intézkedésekről szóló 18/1998. (VI. 3.) NM rendelet (a továbbiakban: 18/1998. (VI. 3.) NM rendelet) mellékletében is szereplő fertőző betegség.

A 18/1998. (VI. 3.) NM rendelet szerint a SARS-koronavírussal fertőzött beteg elkülönítése kötelező (a kijelölt fekvőbeteg osztályon, illetve a Dél-Pesti Centrumkórházban). A járványügyi elkülönítés szabályait az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 63-64. §-a és a 18/1998. (VI. 3.) NM rendelet 28. §-a tartalmazza.

Az elkülönített személy betegség miatt keresőképtelenné minősül, így az Mt. 126. §-a, illetve közfoglalkoztatás esetén a Kftv. 2. § (4c) bekezdése alapján jogosult betegszabadságot igénybe venni. A betegszabadság éves mértékét meghaladó keresőképtelenség esetén a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény (a továbbiakban: Ebtv.) 43. §-a alapján **táppénzre jogosult** az, aki a biztosítás fennállása alatt keresőképtelenné válik, és egészségbiztosítási járulék fizetésére kötelezett. (Az Ebtv. 44. § a) pontja szerint keresőképtelen – többek között az –, aki betegsége miatt munkáját nem tudja ellátni.)

3.) Szigorított járványügyi megfigyelés (zárlat)

Eltérő szabályok vonatkoznak arra, aki SARS-koronavírussal nem fertőzött, de szigorított járványügyi megfigyelését (zárlatát) elrendelték.

A 18/1998. (VI. 3.) NM rendelet 1. számú melléklete szerint azon személyt, aki olyan beteggel, annak légúti váladékával került szoros kontaktusba, aki az esetdefiníció szerint gyanúsíthatóan, valószínűsíthetően vagy igazoltan e súlyos légúti tünetegyüttesben szenved, a beteggel történt utolsó kontaktustól számított 10 napra járványügyi megfigyelés alá kell helyezni. Ezen időszak alatt otthonában kell tartózkodnia, lázát naponta kell mérnie, és jeleznie kell kezelőorvosának, ha egészségi állapotában bármilyen változás áll be.

A szigorított járványügyi megfigyelés (zárlat) szabályait az Eütv. 65-67. §-a és a 18/1998. (VI. 3.) NM rendelet 29. §-a tartalmazza.

A 41/2020. (III. 11.) Korm. rendelet 3. § (1) bekezdés *b)* és *c)* pontjai az Olasz Köztársaság, a Kínai Népköztársaság, a Koreai Köztársaság, Izrael Állam és az Iráni Iszlám Köztársaság területéről érkező magyar állampolgárok esetében külön is kimondják, hogy akiknél az egészségügyi vizsgálat COVID-19 fertőzés gyanúját állapítja meg, a kijelölt karanténban kerülnek elhelyezésre, valamint akiknél az egészségügyi vizsgálat során COVID-19 fertőzés gyanúja nem merül fel, kötelesek 14 napra lakóhelyükön vagy tartózkodási helyükön otthoni járványügyi megfigyelésnek magukat alávetni (a továbbiakban: hatósági házi karantén).

Ezekben az esetekben tehát betegség miatti keresőképtelenségről nem beszélhetünk, ezért a betegszabadság szabályai sem alkalmazhatóak, azonban az Ebtv. 44. § g) pontja szerinti keresőképtelenség megállapítható. (Keresőképtelen, aki járványügyi zárlat miatt munkahelyén megjelenni nem tud.) Az Ebtv. 43. § (1) bekezdése alapján **ebben az esetben is táppénzre lehet jogosult a járványügyi megfigyelés és zárlat hatálya alá vont munkavállaló.**

4.) Járványügyi megfigyelés tartama alatt a foglalkozás gyakorlásában való korlátozás

A (nem szigorított) járványügyi megfigyelés alá helyezett személy a megfigyelés tartama alatt foglalkozása gyakorlásában, kapcsolattartási jogában és mozgási szabadságában korlátozható.

A foglalkozása gyakorlásában korlátozott munkavállalót **a korábban említettek szerint munkaszerződéstől eltérő munkakörben is lehet foglalkoztatni, ennek hiányában az Ebtv. 43. § (1) bekezdése szerint táppénz jár.** (Az Ebtv. 44. § g) pontja szerint keresőképtelennek minősül, akit közegészségügyi okból foglalkozásától eltiltanak és más beosztást nem kap.)

Mind a szigorított járványügyi megfigyelés (zárlat), mind a járványügyi megfigyelés tartama alatti foglalkozás gyakorlásában való korlátozás esetén az Mt. 55. § (1) bekezdés i) pontja (hatóság felhívása) alapján kell mentesíteni a munkavállalót a munkavégzési kötelezettsége alól. (Az Mt. 146. § (3) bekezdés *c)* pontja alapján a munkáltatótól nem illeti meg díjazás a munkavállalót.)

A járványügyi megfigyelés tényét az érintett személy a járványügyi megfigyelést elrendelő hatósági döntéssel igazolhatja. (Amennyiben a technikai feltételek adottak, akkor beszkenelve vagy lefotózva és e-mail-ben megküldve, amennyiben ez nem lehetséges, akkor távbeszélőn tájékoztatva a munkáltatót azzal, hogy a keresőképtelenség megszűnését követően írásban is benyújtja a hatósági döntést.)

5.) Foglalkoztathatósági szakvélemény hiánya

A járványügyi helyzetre tekintettel egyes foglalkozás-egészségügyi orvosok nem tudják vállalni a közfoglalkoztatásba vonni kívánt álláskeresők foglalkoztathatóságának szakvéleményezését.

A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény szerint a munkavállaló csak olyan munkára és akkor alkalmazható, ha a munkára – külön jogszabályokban meghatározottak szerint – alkalmasnak bizonyult. A munkára való alkalmasságról külön jogszabályban meghatározott orvosi vizsgálat alapján kell dönten. A közfoglalkoztatottak esetében a munkaköri, szakmai illetve személyi higiénés alkalmasság orvosi vizsgálatáról és véleményezéséről szóló 33/1998 (VI.24.) NM rendelet (a továbbiakban: 33/1998 (VI.24.) NM rendelet) szerint a foglalkoztathatóság szakvéleményezésének kell megelőznie a munkába állást, **ezért érvényes foglalkoztathatósági szakvélemény nélkül nem lehet az álláskeresőket közfoglalkoztatásba vonni.**

6.) Kiskorú gyermek otthoni felügyelete

A koronavírus miatt a köznevelési és szakképzési intézményekben új munkarend bevezetéséről szóló 1102/2020. (III. 14.) Korm. határozat valamennyi köznevelési és szakképző intézmény esetében elrendelte a nevelés-oktatás tantermen kívüli, digitális megszervezését. A tankerületi központok, ill. a területileg illetékes szakképzési centrumok a szülők igényei alapján megszervezik a gyermekek, tanulók napközbeni kiscsoportos felügyeletét.

Az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó humánjárvány megelőzése, illetve következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében elrendelt veszélyhelyzet során teendő intézkedésekről (II.) szóló 45/2020. (III. 14.) Korm. rendelet felhatalmazza a bölcsődei ellátást végző intézmény, valamint az óvoda elhelyezkedése szerinti települési önkormányzat polgármesterét a bölcsődei és az óvodai ellátást végző intézmények esetében a rendkívüli szünet elrendelésére.

Azon szülőknek, akik a fentiek miatt otthon maradnak kiskorú gyermekükkel, szabadságot kell kivenniük, ill. kérhetik az Mt. 55. § (1) bekezdés j) pontja szerinti és díjazás nélküli mentesülést a munkavégzési kötelezettség alól. (A munkavállaló mentesül rendelkezésre állási és munkavégzési kötelezettségének teljesítése alól a különös méltánylást érdemlő személyi, családi vagy elháríthatatlan ok miatt indokolt távollét tartamára.)

A szülőnek nem kell igazolnia, hogy más módon nem tudja megoldani a kiskorú gyermekének a felügyeletét, erről elegendő nyilatkoznia a munkáltató felé.

7.) GINOP-6.1.1 képzésben résztvevő közfoglalkoztatottak

A Kftv. 1. § (2b) bekezdése szerint közfoglalkoztatási jogviszonynak minősül, ha közfoglalkoztatási program keretében a közfoglalkoztatott a munkaerő-piaci alkalmazkodását, munkához jutását szolgáló képzésben vesz részt.

A képzés járványügyi okokból történő esetleges felfüggesztése esetén a közfoglalkoztatott a képzésen való részvételével már nem tud eleget tenni munkavégzési

kötelezettségének, illetve a közfoglalkoztatót is foglalkoztatási kötelezettség terheli. Amennyiben a közfoglalkoztató a közfoglalkoztatási szerződésben megjelölt munkakörben és munkavégzési helyen munkát tud biztosítani, akkor **a képzés felfüggesztésének ideje alatt ebben kell dolgoznia a közfoglalkoztatottnak.** Amennyiben a közfoglalkoztató nem tud eleget tenni foglalkoztatási kötelezettségének, akkor az 1.) pontban leírtak szerint kell eljárni.

Ugyanígy kell eljárni, ha a közfoglalkoztatási jogviszony létrejöttét követően a képzés el sem kezdődik.

Amennyiben a határozott idejű közfoglalkoztatási jogviszony a képzés felfüggesztése alatt megszűnik, akkor a képzés újraindításakor új közfoglalkoztatási jogviszonyt lehet létesíteni.

8.) Közfoglalkoztatottak otthoni munkavégzése

A közfoglalkoztatási program támogatására irányuló hatósági szerződés mellékletét képező kérelemben szerepel a közfoglalkoztatási program keretében ellátni kívánt tevékenység helye. Ettől eltérő helyen a támogatás nyújtó kormányhivatal/járási hivatal engedélyével lehet munkát végezni.

A koronavírus világjárvány nemzetgazdaságot érintő hatásának enyhítése érdekében szükséges azonnali intézkedésekről szóló 47/2020. (III. 18.) Korm. rendelet 6. § (2) bekezdés c) pontja értelmében az Mt.-t a veszélyhelyzet megszűnését követő harminc napig azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy a munkáltató a munkavállaló számára az otthoni munkavégzést és a távmunkavégzést egyoldalúan elrendelheti, azaz nem kell munkaszerződésben megállapodni.

Az Mt. az otthoni munkavégzésnek két formáját nevesíti: a távmunka végzést és a bedolgozói jogviszonyt. A Kftv. 2. § (5) bekezdés a) pont ap) és aq) alpontja ugyanakkor mindkettő alkalmazását kizárja, ezért a kormányhivatal/járási hivatal nem járulhat hozzá a hatósági szerződés olyan módosításához, amelyben a feladat ellátásának helyszíne a közfoglalkoztatottak lakóhelye.

9.) A szociális hozzájárulási adó

A koronavírus világjárvány nemzetgazdaságot érintő hatásának enyhítése érdekében szükséges azonnali intézkedésekről szóló 47/2020. (III. 18.) Korm. rendelet közterhekkel kapcsolatos részletszabályairól és egyes új intézkedésekről szóló 61/2020. (III. 23.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés a) pontja szerint **a szociális hozzájárulási adóról szóló 2018. évi LII. törvény alapján fennálló szociális hozzájárulási adófizetési kötelezettséget nem kell teljesítenie a (10) bekezdés szerinti kifizetőnek a munkaviszonyban foglalkoztatott természetes személy foglalkoztatása tekintetében.** A 47/2020. (III. 18.) Korm. rendelet alkalmazásában munkaviszonyban foglalkoztatott természetes személy foglalkoztatásának kell tekinteni a közfoglalkoztatási jogviszonyt is.

A 47/2020. (III. 18.) Korm. rendelet (10) bekezdése taxatív módon felsorolja, hogy mely TEÁOR és TESZOR számmal azonosított tevékenységet tényleges főtevékenységként

végzőkre² – ide nem értve a költségvetési szerv kifizetőket – terjed ki a szociális hozzájárulási adó fizetés alóli mentesülés. (Ezek jellemzően nem a közfoglalkoztatók által tényleges végzett főtevékenységek.)

² Taxis személyszállítás (TEÁOR és TESZOR 49.32), szálláshely-szolgáltatás (TEÁOR és TESZOR 55), vendéglátás (TEÁOR és TESZOR 56), alkotó-, művészeti, szórakoztató tevékenység (TEÁOR és TESZOR 90), sport-, szórakoztató, szabadidős tevékenység (TEÁOR és TESZOR 93), szerencsejáték, fogadás (TEÁOR és TESZOR 92), film, video, televízióműsor gyártása, hangfelvétel-kiadás (TEÁOR és TESZOR 59), konferencia, kereskedelmi bemutató szervezése (TEÁOR és TESZOR 82.30), napilapkiadás (TEÁOR és TESZOR 58.13), folyóirat, időszaki kiadvány kiadása (TEÁOR és TESZOR 58.14) és műsorösszeállítás, műsorszolgáltatás (TEÁOR és TESZOR 60).